

N:o 90.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Maj 1872, kl. 9 e. m.

Memorial, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 83, i fråga om bergverkstiondens upphörande.

(I.-A.).

Sedan Kongl. Maj:t uti en till Riksdagen den 16 sistlidne Februari aflåten nådig Proposition, under återopande af vederbörande embetsverks utredning, rörande de privilegier och fördelar, som blifvit förunnade en del af de s. k. ädlare bergverken, i nåder föreslagit, att, med undantag tillsvidare för Sala och Hellefors silfververk samt Garpenbergs kopparverk, alla öfriga verk, som nu voro förpligtade till bergverkstiondes utgörande, måtte, mot vissa vilkor för nedannämnda bland dessa verk, hvilka åtnjuta särskilda privilegier och förmåner, från och med år 1873 befrias från berörda tionde och sådan tionde icke heller åsättas hädanefter uppstående verk, så hade Stats-Utskottet i sitt deröfver afgifna utlåtande N:o 83 hemställt:

1:o att Riksdagen måtte, med bifall till hvad Kongl. Maj:t i nåder föreslagit, för sin del medgifva, att, med undantag tillsvidare för Sala och Hellefors silfververk samt Garpenbergs kopparverk, alla öfriga verk, som nu äro förpligtade till bergverkstiondes utgörande, måtte från och med år 1873 befrias från berörda tionde och sådan tionde icke heller åsättas hädanefter uppstående verk;

2:o att vid detta medgifvande måtte, hvad nedannämnda verk angår, fästas följande vilkor och förbehåll:

a) för *Tunabergs kopparverk*, att dess egare inom 1873 års slut antingen till kronan afstode all rätt till Tunabergs bergslags allmänning eller ock efter fulla värdet, sådant det vid behörig uppskattning kunde varda bestämdt, till Riksgälds-kontoret erlade lösen för den del af allmänningen, som, sedan de till skogsfång derifrån berättigade hemman och lägenheter erhållit mot denna förmån svarande skogsmark, kunde verket tillkomma;

Bih. till Riksd. Prot. 1872. 4 Saml. 1 Afd. 49 Häft.

b) för *Åtvidabergs kopparverk*, att dess egare inom 1873 års slut antingen till kronan afstode kopparverkets del af allmanningen Gaddstigen eller ock, derest Kongl. Maj:t, efter det behörig utredning åstadkommits, skulle finna skäl bifalla, att egaren till Åtvidabergs kopparverk finge till fulla värdet lösa berörda allmänningssdel, till Riksgälds-kontoret inbetalade det belopp, hvartill densamma kunde varda i behörig ordning uppskattad;

c) för *Riddarhytte eller Skilå kopparverk*, att all den lindring i räntan, som $8\frac{7}{10}$ mantal under samma verk lagda hemman såsom bergslagsfrihet åtnjöto, från och med år 1873 upphörde, samt att egaren till verket inom nämnda års slut till Riksgälds-kontoret inbetalade den på kopparverket belöpande hälft af skilnaden emellan uppskattningsvärdet å de hemman, som bildats utaf de under både Riddarhytte koppar- och jernverk till skatte försålda Ramshytte och Skinnskattebergs allmänningar, eller 7,331 R:dr 25 öre, och den för samma allmänningar erlagda skatteköpeskilling, 84 R:dr 8 öre, med 3,623 R:dr 58 öre (i stället för 3,673 R:dr 58 öre, som till följd af misskrifning förekommer i utlåtandet);

d) för *Stora Kopparbergs bergslags verk*, att alla anspråk, att genom allmogen i Stora Schedvi med flera socknar få kopparforsling emellan Falun och Avesta ombesörjd, förföllo;

e) för *Gustafs och Carlbergs kopparverk*, dels att bergsfrälsefriheten för $\frac{1}{8}$ mantal Landverk N:o 1 i Åhre och $\frac{1}{4}$ mantal Rönnön N:o 1 i Offerdahls socken från och med år 1873 upphörde; dels att den verkets egare, genom Kongl. Brevvet den 12 December 1750, förunnade rättighet att framför åboarne få på vissa vilkor skatteköpa några i närheten af kopparverket belägna hemman jemväl måtte upphöra; samt dels att egarne till kopparverket före 1873 års slut till Riksgälds-kontoret inbetalade 6,657 R:dr 16 öre;

f) för *Löfås silfververk*, att egarne af detta verk före 1873 års slut till Riksgälds-kontoret inbetalade löseskilling för den af verket utgående afrad med 11,344 R:dr 60 öre; samt

g) för *Dylta svafvel-, vitriol-, och rödfärgsverk*, att egaren af detta verk likaledes före 1873 års utgång till Riksgälds-kontoret inbetalade löseskilling för den af detta verk utgående afrad med 13,958 R:dr 40 öre.

3:o att inkomstiteln "bergverkstionde" måtte för nästkommande statsregleringsperiod få upptagas till 14,000 R:dr.

Hvad Utskottet sålunda hemställt har vunnit Första Kammarens bifall, hvaremot Andra Kammaren i fråga om 1:sta och 2:dra punkterna, med afslag å såväl Kongl. Maj:ts nådiga proposition som Utskottets hemställan, för sin del beslutit, att Riksdagen skulle i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes till nästkommande Riksdag afgifva förslag till bergverkstiondens successiva afskaffande genom dess aflösning och afskrifning

i förening; varande i följd häraf Utskottets i 3:dje punkten gjorda hemställen af denna Kammare till Utskottet återförvisad.

Enär de af Kamrarne i anledning af 1:sta och 2:dra punkterna fattade olika beslut hvarken kunna, jemlikt 63 § Riksdags-ordningen, sammanjemkas eller afse en fråga af den beskaffenhet att de, enligt 65 § Riksdags-ordningen, böra blifva föremål för omröstning inom Kamrarne, har alltså, på grund af stadgandet i sista momentet af 63 § Riksdags-ordningen, den af Kongl. Maj:t väckta frågan om bergverkstiondens upphörande för denna Riksdag förfallit. Då i följd häraf den förutsättning, hvarunder Första Kamraren beräknat inkomstiteln Bergverkstionde till endast 14,000 R:dr, numera bortfallit, får Utskottet, som under för handen varande förhållande ansett nämnda inkomstitel böra, i enlighet med Statskontorets uti dess den 13 December nästlidet år till Kongl. Maj:t afgifna underdåniga berättelse om Statsverkets tillstånd och förvaltning gjorda förslag, beräknas till enahanda belopp, hvartill densamma för innevarande år är uppförd eller 93,000 R:dr, hemställa,

att inkomstiteln "bergverkstionde" må för år 1873 af Riksdagen beräknas till 93,000 R:dr.

Stockholm den 12 Maj 1872.

På Stats-Utskottets vägnar:

ARVID FR:SON POSSE.

Reservation:

af Herrar Grefve *A. Fr:son Posse*, *P. O. Hörnfeldt*, *Liss Olof Larsson*, *Jan Andersson*, *A. W. Dufwa*, *E. Key*, *O. B. Olsson*, *J. Rundbäck*, *O. Thorell*, Friherre *J. Ericson*, *J. E. Johansson* och *Hans Larsson*, hvilka ville hafva tillkännagifvet, att de, beträffande sättet för ärendets behandling, varit i så måtto från Utskottets pluralitet skiljaktige, att de ansett att, när Riksdagens båda Kamrar, rörande upphörandet till en del af bergverkstionden,

stadnat i så stridiga beslut, att de ej kunde sammanjemkas, Kamrarne borde, jemlikt § 69 Regeringsformen, i denna till statens reglerande hörande fråga, hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera Kammaren stadnat, samt att följaktligen förslag till voteringsproposition för gemensam votering emellan Kamrarnes stridiga beslut bort af Utskottet afgifvas, innan förslag rörande beräkningen af bergverkstionden afgafs.

Herr *C. Ifvarsson* har begärt få antecknadt, att han ej deltagit i detta ärendes behandling hos Utskottet.